

PIONIEREN IN DEN HAAG

voorstel om ruimte te scheppen voor nieuwe vormen van kerkzijn

door de Commissie Haags Pionieren in opdracht van
de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente te 's Gravenhage

Versie 14 augustus 2016, concept

INLEIDING

Stel dat er in 2020 in Den Haag zeven pioniersplekken zijn. Experimenten met nieuwe vormen van kerkzijn, gericht op mensen die niet (meer) bij een kerk betrokken zijn. Meestal kleinschalig, soms wat groter. Als we zien hoe inspirerend MarcusConnect en Leven in Laak nu al zijn voor de wijk en de wijkgemeenten dan kunnen zeven van deze plekken echt bijdragen aan een brede beweging van kerkvernieuwing in Den Haag.

Dit voorstel rond missionair pionieren ligt in het verlengde van eerdere ontwikkelingen:

- Jaren geleden is vanuit verschillende Haagse wijkgemeenten ruimte gegeven aan pionieren, daaruit zijn MarcusConnect in Moerwijk en Leven in Laak ontstaan.
- Tijdens een vergadering in november 2015 heeft de Algemene Kerkenraad (AK) beslist dat pionieren ook in de komende jaren ruimte krijgt, in verbondenheid aan de AK.
- Deze aanpak ligt in lijn met het landelijke beleid, te vinden in o.a. de nota Kerk 2025, waarbij er binnen de kerk ruimte is voor nieuwe vormen van kerkzijn.

De Protestantse Kerk koerst op de ontwikkeling van een diversiteit aan kerkvormen. Naast beproefde vormen van gemeente-zijn komen pioniersplekken, leefgemeenschappen en huisgemeenten. Ook komt er ruimte voor monastieke praktijken. Als de AK pionieren in Den Haag de ruimte geeft, is dat een stap om deze diversiteit ook in Den Haag te stimuleren.

1.1 Motivatie voor kerkvernieuwing

Bij dit alles is het belangrijk om de motivatie voor het pionieren scherp in beeld te houden.

Waarom is kerkvernieuwing nodig? Daar zijn minstens twee redenen voor:

- Kerkvernieuwing draagt bij aan de missionaire opdracht van de kerk. Daarbij volstaat soms vernieuwing van het bestaande en soms is werkelijk een andere insteek nodig, op andere fundamenten. De inzet is dat meer mensen de waarde van het christelijk geloof herkennen en ontdekken.
- Daarnaast hebben we als kerk te maken met grote culturele veranderingen. Het is zaak te zoeken naar wegen die passen bij onze samenleving én bij het evangelie.

Dit voorstel gaat over missionair pionieren in Den Haag. Daarbij verstaan we 'missionair' als het aansluiten bij de *missio Dei*: de zendingsbeweging die God zelf inzet en gaande houdt, missie als het meegenomen worden in de beweging van God naar mens en wereld. Barmhartigheid maakt daarbij onlosmakelijk deel uit van het missionaire.¹

Pionieren is proeven, proberen. Het is een experiment dat de kerk wil aangaan en het is gericht op gemeenschapsvorming met mensen die niet (meer) in de kerk komen.² Daarbij kan het zijn dat experimenten *niet* slagen! Maar ook als een experiment niet 'slaagt', kan het vruchtbaar zijn: er kan van geleerd worden. We hopen niettemin vurig dat deze experimenten zich ontwikkelen tot nieuwe vormen van kerkzijn, die aansluiten bij wat er leeft en nodig is in onze stad.

¹ Dit is verder uitgewerkt in het memo 'Missionair pionieren In Den Haag' van november 2015.

² We bedoelen hiermee dat mensen niet meer actief participeren in een bestaande kerkvorm, zoals bijvoorbeeld een kerkdienst of kring.

1.2 Opdracht aan de Commissie Haags pionieren

De AK heeft de commissie in november 2015 opdracht gegeven 1) te werken aan de instelling in 2016 en 2017 van tenminste drie nieuwe pioniersplekken, 2) bij te dragen aan de borging van de bestaande twee pioniersplekken, 3) voorstellen te doen voor de inbedding en begeleiding van missionair pioniers in Den Haag en 4) enkele andere voorstellen te doen.³

De commissie bestaat uit Margriet Quarles van Ufford (namens de AK), ds. René de Reuver (predikant van de wijkgemeente waar de twee bestaande pioniersplekken aan verbonden zijn) en ds. Derk Stegeman (namens STEK). Ds. Peter Bakker (namens het interkerkelijk netwerk Den Haag in Beweging voor Jezus Christus) en Martijn Vellekoop (vanuit de landelijke dienstenorganisatie) werkten mee als adviseurs. Er is ook meermaals gesproken met Petra de Nooij en Bettelies Westerbeek, de pioniers van de twee reeds bestaande pioniersplekken.

De commissie heeft niet alle opdrachten kunnen vervullen. Zo bleek het met de beschikbare menskracht niet mogelijk om én beleidskaders te ontwikkelen én bij te dragen aan de borging van bestaande plekken én nieuwe pioniersplekken te starten. Vooral dat laatste is (nog) niet gelukt.

1.3 Een lange adem is nodig

Pionieren vereist een lange adem, want naarmate mensen verder van kerk en geloof afstaan duurt het langer voor ze het geloof een plek in hun leven geven. Het kost veel tijd om te luisteren naar de context, daarbij aan te sluiten, relaties op te bouwen en zoveel vertrouwen te winnen dat levensvragen en geloof op een vruchtbare manier aan de orde kunnen komen. Dit werkt door in de financiering en in de mogelijkheden die de AK pioniers en de pionierbegeleider zullen moeten bieden. Om deze reden is het belangrijk dat de PGG deze mensen in de gelegenheid stelt om na twee jaarcontracten aan de pioniersplek verbonden te blijven.⁴ De commissie adviseert de AK voluit te kiezen voor de lange termijn.

1.4 Gevraagde besluiten AK en vervolgstappen

De Commissie Haags pionieren stelt voor dat de AK de volgende besluiten neemt:

1. Opheffen van de huidige Commissie Haags pionieren.
2. Instellen van een nieuwe Commissie Haags pionieren, zoals uitgewerkt in paragraaf 2.5.
Deze commissie kan als opdracht krijgen het pionieren in Den Haag verder te brengen conform de visie en binnen de kaders die zijn uitgewerkt in dit voorstel.
3. Beschikbaar stellen van de budgetten zoals genoemd in bijlage 2, te weten € 50.000 in 2016 en € 53.000 in de navolgende jaren.
4. Aanstellen van een pionierbegeleider voor Den Haag, in samenspraak met de landelijke kerk, zoals uitgewerkt in bijlage 1.
5. Ruimte te geven aan de start van 5 pioniersplekken in de periode tot en met 2020.
6. De nieuwe Commissie Haags pionieren te vragen in 2020 het beleid rond pionieren te evalueren en vervolgvorstellen te doen voor de jaren daarna.

Een besluit of advies over continuering van de steun aan MarcusConnect en Leven in Laak valt buiten het bestek van dit voorstel, al is er in de begroting wel rekening gehouden met deze pioniersplekken (zie paragraaf 2.8 en bijlage 2). Dit besluit over de continuering van beide pioniersplekken is afhankelijk van de evaluatie van deze afzonderlijke plekken.

³ Zie het memo aan de AK uit november 2015.

⁴ Zie het memo over vaste dienstverbanden voor pionier uit april 2016.

VOORSTEL VOOR PIONIEREN IN DEN HAAG

2.1 Visie voor pionieren

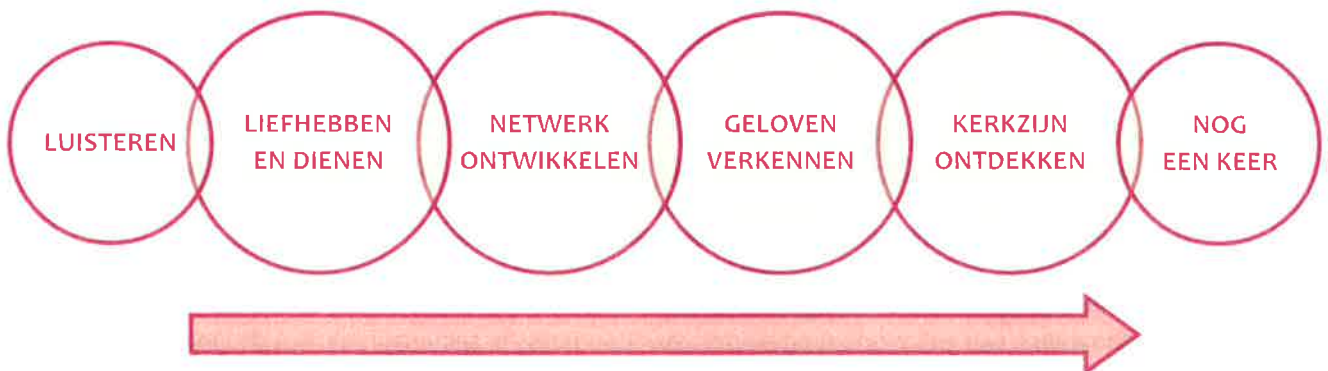
Meegenomen worden in de beweging van God naar mens en wereld, dat vraagt van ons dat we nadenken over en werken aan de vormen waarin de kerk die beweging kan dienen.

Als de ontwikkeling in Den Haag aansluit bij het landelijke beeld, is de verwachting dat er naast de beproefde vormen van kerkzijn ook nieuwe vormen zullen ontstaan. De huidige structuur van (wijk)gemeente, kerkenraad en predikant voldoen niet altijd, veel nieuwe kerkvormen zullen naar verwachting door vrijwilligers gedragen worden. Gezien de groeiende pluriformiteit in onze samenleving en de vergrijzing van de kerk, is aansluiting bij onze stadse context en bij specifieke groepen mensen broodnodig. Een *mixed economy* van vormen van kerkzijn krijgt zo gestalte.

Vanuit dit toekomstperspectief stelt de Commissie Haags Pionieren voor om in de periode tot en met 2020 steun te geven aan het ontstaan van vijf nieuwe pioniersplekken. Vervolgens kan in 2020 de balans worden opgemaakt en kan dan verder beleid worden ontwikkeld. Het steunen van de start van meer pioniersplekken is daarbij een optie die kan worden afgewogen.

2.2 Over het ontstaan van pioniersplekken

Wat betreft het ontstaan van pioniersplekken: de fasering zoals Michael Moynagh die schetst (zie afbeelding) op basis van de ervaringen met *fresh expressions of church* in Groot Brittannië vinden we herkenbaar en zien we als behulpzaam. Het is een model dat inzet bij de aandacht voor mensen in hun situaties en het is een model dat openstaat voor theologische diversiteit. Een uitwerking van dit model is vanaf eind augustus te vinden op www.lerenpionieren.nl.

De landelijke kerk definieert een pioniersplek als een nieuwe vorm van kerkzijn voor mensen die niet naar een kerk gaan. Daarbij zijn afstemming op de context, gedeeld geloof en duurzame gemeenschapsvorming (met een perspectief voorbij de gesubsidieerde periode) belangrijke uitgangspunten. Wat betreft het Haags pionieren willen we aansluiten bij het landelijke beleid, daarbij is duidelijk dat de praktijk van wie betrokken zijn bij een pioniersplek divers is. En tegelijk kan zich op termijn een eigen, Haagse invulling van dat landelijke beleid ontwikkelen.

Op welke wijzen kan een pioniersplek van start gaan? We zien grofweg drie modi:

1. Nogal wat predikanten zouden voor een deel van hun werktijd willen pionieren en hebben daarover ook gedachten gevormd. Ze voelen zich echter klem zitten in het bestaande werk en de bestaande structuren. Het starten van een officiële pioniersplek kan daarbij een ruggensteun zijn om tijd vrij te maken voor deze missionaire roeping.
2. Daarnaast stelt de commissie voor dat de PGG open staat voor initiatieven van individuen en groepjes die 'van buitenaf' naar ons toe komen. Als we in zo'n initiatief fiducia hebben en we loyaliteit richting de PGG proeven, kan een pioniersplek ook zo van start gaan. Hierdoor kan de PGG steunend zijn richting mensen die zichzelf wellicht ook niet zo thuis voelen in reguliere kerkdiensten en wijkgemeenten, maar wel een missionaire roeping ervaren en daar in verbinding met de kerk vorm aan willen geven.
3. Een pioniersplek kan van start gaan vanuit een initiatief, een plan vanuit een gemeente of vanuit STEK. Op deze basis kan een vacature worden geplaatst en een missionaire pioniersplek kan zo starten. Het zal dan zaak zijn zo snel mogelijk het draagvlak te verbreden en te zorgen dat een breder pioniersteam het initiatief gaat dragen. Over het algemeen vraagt het starten van een pioniersplek op deze wijze wel een groter budget.

De commissie stelt voor te werken met bescheiden budgetten per pioniersplek (paragraaf 2.8). Deze benadering maakt wel dat de PGG een minder sturende rol vervult rond hoe initiatieven precies tot stand komen. De PGG stelt zich meer faciliterend op voor mensen met een missionaire visie. Dit sluit ook aan bij het landelijke beleid rond pionieren. Waar mogelijk wil de PGG bij het pionieren aandacht geven aan de volgende vier aandachtsgebieden:

- Onder 20-ers en 30-ers heerst veel stress, werkdruk en spirituele of zingevingnsnood. Het gros van deze doelgroep is het gevoel met geloof en zingeving kwijtgeraakt. Hier liggen mogelijk kansen om een pioniersplek mee te starten.
- Vruchtbare en vrolijke interculturaliteit en interreligiositeit zijn een enorme uitdaging in Den Haag, waar zoveel culturen zo sterk langs elkaar heen leven, tegen elkaar aan schuren of op elkaar botsen. Uitsluiting en discriminatie nemen toe. Verbinding, cohesie, gemeenschap, vrede voor de stad... dat zien we als een uitdaging van formaat. We hopen vanuit de kerk hier met pioniersplekken een verbindende rol in te kunnen spelen.
- Als Den Haag een verdeelde stad is, dan geldt dat zeker ook rond de toenemende armoede en de tweedeling tussen rijk en arm. Deze ontwikkeling zien we als een bedreiging voor de gemeenschap van de stad als zodanig.
- Genoemd is ook de aanwezigheid van de kerk in het publieke domein. Hoe roeren we ons, als we ons roeren? Hoe kan de kerk herkenbaar zijn in het geheel van een stad die staat voor vrede en recht? Kan er een plek voor debat ontstaan verbonden aan een pioniersplek?

De aan te stellen pionierbegeleider (zie paragraaf 1.6) krijgt een centrale rol in het herkennen van potentiële pioniers, pioniersteams en kansen voor nieuwe pioniersplekken. En in het omzetten van deze kansen in concrete plannen en actie. Het verkennen van wat er speelt in specifieke subculturen en contexten speelt daarbij een centrale rol. Bovengenoemde aandachtsgebieden staan bij de verkenningen van de pionierbegeleider bovenaan zijn of haar lijstje.

Het voorstel is dat de commissie Haags Pionieren beslist welke initiatieven wel en geen steun krijgen vanuit de PGG. Daarna nemen de Protestantse Kerk en andere financieringspartners (waaronder de Maatschappij van Welstand) een besluit over steunverlening aan deze pioniersplekken.

2.3 Inbedding van pioniersplekken in de PGG

De commissie stelt voor de verantwoordelijkheid voor pioniersplekken niet te beleggen bij wijkgemeenten, maar bij de AK. In onze visie delegeert de AK deze verantwoordelijkheid aan de nieuw in te stellen Commissie Haags Pionieren. Voor deze keuze zijn verschillende redenen:

- Door alle pioniersplekken te koppelen aan één commissie kunnen de verschillende leerervaringen beter gebundeld worden en doorvertaald naar beleid voor de PGG.
- De ervaring leert dat het goed begeleiden van een pioniersplek de mogelijkheden van een wijkgemeente veelal te boven gaat. Het gaat dan om de benodigde expertise en de mate van tijd en aandacht die het pionieren vraagt.
- Bij pionieren is het een uitdaging om een goede balans te vinden tussen afstand tot het bestaande (nodig voor innovatie) en verbinding (nodig om samen te leren). -De verbinding van pioniersplekken aan een commissie van de AK maakt het makkelijker de goede balans te vinden.
- Het is voor wijkgemeente en pioniersplek beide minder beladen een goede relatie met elkaar te ontwikkelen, wanneer die niet wordt belast met allerlei meer formele verantwoordelijkheden. Dat vergroot de kans op goede relaties tussen de wijkgemeenten en pioniersplekken.

2.4 Inhoudelijke steun voor pioniersplekken

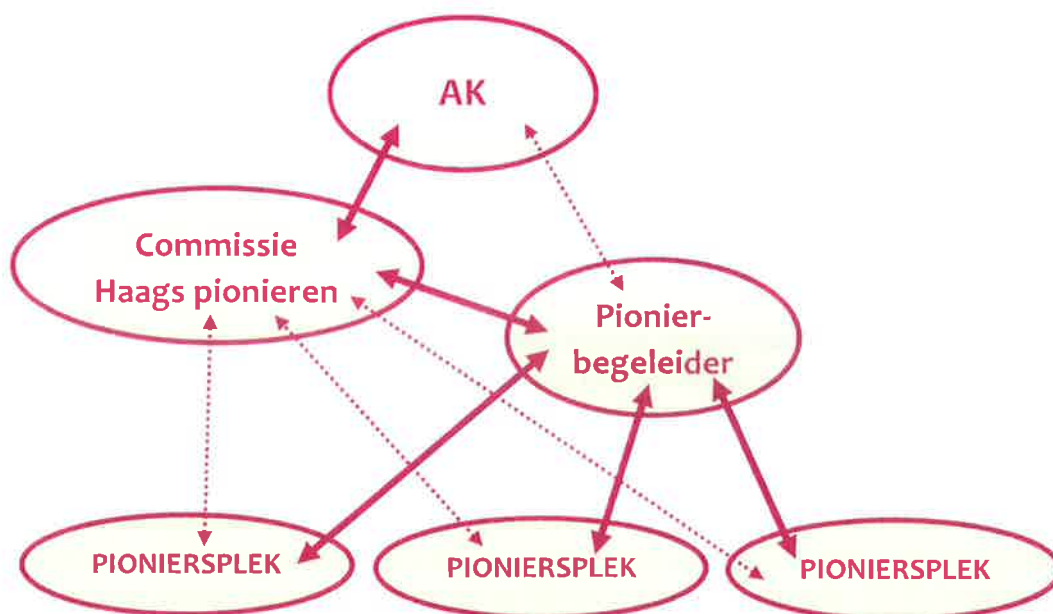
Inhoudelijke steun voor pioniersplekken is onmisbaar. De huidige twee pioniers geven aan die steun nu soms te missen. Pioniers staan 'in de frontlinie' en hebben steun vanuit de breedte van de kerk nodig, ook vanuit de PGG. De commissie stelt voor om de ondersteuning van pioniersplekken tweeledig in te vullen:

- De Haagse pioniersteams participeren in de leergemeenschap rond pionieren, welke op dit moment door Missionair Werk en Kerkgroei wordt gefaciliteerd. Dit omvat onder andere een jaarlijkse pionierstraining, een online leerplatform, het Landelijk Missionair Festival, een besloten pioniersgroep op Facebook.
- Vanuit de PGG wordt een pionierbegeleider aangesteld ter ondersteuning van de pioniersteams. Een uitwerking van deze functie is te vinden in paragraaf 2.6.

Het is mogelijk dat de pioniers zich ook verbinden met bijvoorbeeld de IZB, Den Haag in Beweging voor Jezus Christus, International Church Plants of andere partijen, al naar gelang hun doelgroep en de behoeften van de pionier en het pioniersteam.

De pionierbegeleider werkt in opdracht van en in verantwoording aan de AK van de PGG. Dit is vervolgens gedelegeerd aan de Commissie Haags Pionieren. De pionierbegeleider is adviseur van deze commissie én kan gevraagd en ongevraagd de AK adviseren. De pionierbegeleider is binnen de PGG eerstverantwoordelijke voor alles wat met de pioniersplekken te maken heeft. Rond beleidsbesluiten met grote of structurele gevolgen is uiteraard ook een besluit van de AK nodig.

De structuur rond de pioniersplekken kan er als volgt uit gaan zien:

2.5 De nieuwe Commissie Haags pionieren

We stellen ons voor dat de Commissie Haags Pionieren circa 5 tot 7 maal per jaar bij elkaar komt. Waar nodig zijn de leden van de commissie tussentijds ook beschikbaar om de pionierbegeleider te ondersteunen. We stellen de volgende samenstelling van de commissie voor:

- Een lid van het moderamen van de AK van de PGG
- Iemand vanuit de PGG met een warm hart voor pionieren
- Een expert of ervaringsdeskundige rond pionieren (niet vanuit de PGG)
- Een lid van het College van Kerkrentmeesters (CvK)
- Een vertegenwoordiger van STEK op managementniveau

De huidige Commissie heeft desgewenst suggesties paraat voor een expert qua pionieren en voor iemand vanuit de PGG met een warm hart voor pionieren.

De AK delegeert de verantwoordelijkheden rond het pionieren aan deze commissie. Daarbij is de commissie verantwoordelijk voor een goede verbinding van het pionieren met het bestaande werk van de kerk. Gezien pionieren ook financieel het nodige teweeg brengt, is een directe betrokkenheid van het CvK nodig.

2.6 Aanstelling Haagse pionierbegeleider

De commissie adviseert de PGG voor 0,4 FTE iemand te benoemen in de functie van pionierbegeleider. Naar onze inschatting is deze stap noodzakelijk om het pionieren in Den Haag op verantwoorde wijze verder te brengen en te bestendigen. Dit sluit ook aan bij de ervaringen in Amsterdam. De pionierbegeleider heeft in ieder geval de volgende drie taken:

- De pionierbegeleider geeft invulling aan het uitvoerende en beleidsvormende deel van het werk rond pionieren. De commissie heeft gemerkt dat dit de nodige tijd vraagt.

- De pionierbegeleider vervult een brugfunctie (linking pin) naar de AK en wijkgemeenten van de PGG.
- De pionierbegeleider borgt, samen met de commissie, het 'eigenaarschap' van het pionieren binnen de PGG. Dit voorkomt dat pioniers verdwalen in het bestuurlijke circuit en maakt dat zij een duidelijk aanspreekpunt hebben als zich knelpunten voordoen.

De functie van de pionierbegeleider is verder uitgewerkt in bijlage 1. Naar onze inschatting kan bij spoedige plaatsing van een advertentie deze pionierbegeleider per 1 januari 2017 aan de slag. Als de landelijke kerk deze functie financieel mede mogelijk maakt, wil zij ook betrokken zijn bij de selectie van de medewerker. Een bijdrage van € 15.000 per jaar is mogelijk tot eind 2020.

2.7 Kruisbestuiving met bestaande gemeenten

Goede relaties tussen bestaande gemeenten en pioniersplekken zijn wezenlijk, maar niet vanzelfsprekend. Gemeentepredikanten krijgen wel eens het gevoel dat hun bijdrage aan de gemeente van Christus niet gezien wordt. En pioniers ervaren soms dat hun inzet voor vernieuwing snel wordt geïnterpreteerd als kritiek op het bestaande. Deels is dit eigen aan de dynamiek die ontstaat bij verandering en vernieuwing. De uitdaging is om dit gevoel van onderlinge concurrentie te doorbreken. Het gaat erom elkaar te waarderen in de wederzijdse inspanningen om op verschillende wijzen gestalte te geven aan de ene gemeente van Christus. De pionierbegeleider zet zich daarom in voor een cultuur van wederzijdse waardering en verbinding. Aandachtspunt hierbij is een goede balans tussen afstand (nodig voor innovatie) en verbinding (nodig om samen te leren).

Het meest waardevolle dat we in de praktijk zien gebeuren tussen bestaande wijkgemeenten en pioniersplekken, is dat ze elkaar uitdagen tot bezinning op hun praktisch functioneren én op hun identiteit. Vanzelfsprekendheid verdwijnt als vanuit het pionieren nieuwe vragen opkomen. Daarnaast kunnen bestaande gemeenten hoop en inspiratie ontleen aan wat gebeurt bij het pionieren. De pioniersplekken mogen zich daarentegen gesteund weten, in praktische zin en in gebed.

De verbinding tussen bestaande gemeenten en pioniersplekken kan op allerlei wijzen vorm krijgen. Gemeenten kunnen bidden voor de pioniersteams. Pioniers kunnen hun verhaal delen, zowel tijdens erediensten als in de media van de kerk. Uitwisseling en reflectie kunnen vorm krijgen tussen mensen uit pioniersplekken en mensen uit bestaande gemeenten tijdens wandelingen, maaltijden, een seminar, minifestival, heidagen, etc.

2.8 Financiële steun voor pioniersplekken

Uitgangspunt is dat elke pioniersplek op termijn grotendeels op eigen benen staat, ook financieel. Uitzonderingen kunnen er hooguit zijn in een setting waarbij een pioniersplek werkt met mensen zonder noemenswaardige financiële middelen en met een diaconale insteek. In deze gevallen kan een beroep op de diaconie gepast zijn.

Werken met vrijwilligersteams

De ervaring in Engeland en Nederland leert dat een pioniersplek eerder uit tientallen dan uit honderden mensen bestaat, want nieuwe vormen van kerkzijn blijken meestal kleinschalig te zijn. Zelfs als mensen uit de doelgroep behoorlijk gaan bijdragen, is dat meestal onvoldoende voor een omvangrijke betaalde baan. Het is wijs hier vanaf het begin rekening mee te houden, dat versterkt de duurzaamheid. Ook is ondernemerschap van de pioniers vereist om een inkomstenstroom

vanuit de betrokkenen op gang te brengen. Mede vanwege dit gegeven verschuift het accent naar het werken met vrijwilligersteams, eventueel met een voortrekker die betaald wordt voor een bescheiden aantal uren per week. Het kan hierbij ook gaan om niet-theologen.

Hoewel dat per pioniersplek verschilt, kan de ontwikkeling tot een zelfstandige vorm van kerkzijn 5 tot 10 jaar duren. In het derde en zesde jaar vindt een evaluatie plaats en wordt afgewogen of steun voor het vervolg noodzakelijk en wijs is. De steun aan de pioniersplek kan ook stoppen als er onvoldoende zicht is op een gezonde ontwikkeling richting een nieuwe vorm van kerkzijn.

De benodigde investering

Voor de investering in pioniersplekken in Den Haag is rekening te houden met vier kostensoorten:

- Steun aan de twee bestaande pioniersplekken (in 2017 t/m 2019 en afbouwend)
- Subsidies voor vier 'kleine' pioniersplekken (vanaf 2017 start er één elk jaar)
- Subsidies voor één 'grote' pioniersplek (vanaf 2018 en op termijn afbouwend)
- Kosten van de pionierbegeleider en begeleiding (zie paragraaf 2.6 en bijlage 1)

Als de PGG in pionieren investeert, doet ze dat vanuit de veronderstelling dat het Haagse pioniersprogramma landelijk gesteund zal worden, ook in financiële zin. Enerzijds ligt het eigenaarschap en initiatief van het Haags Pionieren bij de PGG, anderzijds is de inhoudelijke en financiële bijdragen vanuit en via de landelijke dienstenorganisatie een voorwaarde voor de start van dit programma.

Dat er landelijke bijdragen zullen zijn, is overigens zeer waarschijnlijk. Samen met de beoogde landelijke bijdrage zou de totale investering in het Haags Pionieren er als volgt uitzien:

	2016	2017	2018	2019	2020
Bijdrage PGG na egalisatie	50.000	53.000	53.000	53.000	53.000
Landelijke bijdragen ⁵	<i>onbekend</i>	51.000	79.000	87.000	83.000
Totale investering	50.000	104.000	132.000	140.000	136.000

De bijdrage van de PGG aan het pionieren is als volgt te specificeren:

	2016	2017	2018	2019	2020
Leven in Laak		15.000	12.500	7.500	6.000
MarcusConnect		15.000	12.500	7.500	6.000
Kleine pioniersplek 1		6.000	6.000	6.000	6.000
Grote pioniersplek 1			25.000	25.000	25.000
Kleine pioniersplek 2			6.000	6.000	6.000
Kleine pioniersplek 3				6.000	6.000
Kleine pioniersplek 4					6.000
Pionierbegeleider		11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal kosten PGG	0	47.000	73.000	69.000	72.000
<i>Egalisatiereserve pionieren</i>	<i>+ 50.000</i>	<i>+ 6.000</i>	<i>-20.000</i>	<i>-16.000</i>	<i>-19.000</i>
Kosten na egalisatie	50.000	53.000	53.000	53.000	53.000

⁵ Dit omvat bijdragen van de Dienstenorganisatie, de Solidariteitskas en de Maatschappij van Welstand. Eind september 2016, als de kleine synode beslist over bijdragen van de Solidariteitskas, is naar verwachting duidelijk of deze bijdragen beschikbaar zijn. De genoemde organisaties maken een eigen afweging rond het al dan niet steunen van een pioniersplek; de ervaringen hiermee zijn tot nu toe positief.

De totale investering van de PGG tot en met 2020 bedraagt € 261.000. Daarbij is in 2016 € 50.000 nodig, zoals in november 2015 toegezegd door de AK. Vanaf 2017 is een budget van € 53.000 per jaar nodig. Gezien het grillige verloop van de uitgaven aan pionieren, is het voorstel een 'legalisatiereserve pionieren' te vormen binnen de PGG, om te zorgen voor een gelijkmatig verloop van de kosten over de jaren. Ook in de jaren na 2020 kan dit nuttig zijn.

De totale investering van de PGG kan lager uitvallen als de steun aan één of meer pioniersplekken tussentijds niet gecontinueerd wordt, als een pioniersplek minder subsidie nodig heeft of als minder pioniersplekken van start gaan.

Verplichtingen na 2020

Als er inderdaad 7 pioniersplekken ontstaan en na 2020 – om welke reden dan ook – toch wordt besloten het beleid rond pionieren zo snel mogelijk te stoppen, dan is circa € 77.000 nodig om het beleid in twee jaar tijd af te bouwen. Het gaat hierbij om een zeer abrupte stop, met grote en directe gevolgen voor het pionieren. Het is geenszins dat we de AK willen aanmoedigen om per 2020 hiervoor te kiezen. Dit geeft echter wel zicht op verplichtingen na 2020. In bijlage 2 is dit verder uitgewerkt.

Steun van de landelijke kerk

Als de PGG in de ontwikkeling van het pionieren investeert, dan kan de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk financieel bijdragen. Ook bijdragen van de Maatschappij van Welstand en de Solidariteitskas zijn dan waarschijnlijk. Dit kan oplopen tot in totaal € 300.000 in de periode tot 2020. De steun van de Dienstenorganisatie kan uit de volgende bijdragen bestaan:

- Een bijdrage van circa € 15.000 per jaar voor de pionierbegeleider (exacte invulling nog te bepalen)
- De reguliere subsidies voor nieuw te starten pioniersplekken ⁶
- Een extra grote jaarlijkse subsidie voor één grote pioniersplek ⁷

⁶ In de bijdragen aan nieuwe pioniersplekken spelen ook de Maatschappij van Welstand en Solidariteitskas een rol.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Profiel pionierbegeleider

De Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage (PGG) wil het ontstaan van nieuwe, experimentele vormen van kerkzijn ondersteunen. Dit als aanvulling op bestaande vormen van kerkzijn. Het verlangen is dat er de komende jaren diverse pioniersplekken gaan ontstaan, gericht op gemeenschapsvorming met mensen die niet (meer) in de kerk komen. Dit alles gevoed en geïnspireerd door het christelijk geloof. Daarvoor zoekt de PGG een:

PIONIERBEGELEIDER (M/V)

om pioniersplekken te helpen starten en te ondersteunen

De pionierbegeleider heeft als taken:

- het ontwikkelen van beleid en het voeden van een cultuur zodat pioniersplekken kunnen bloeien en zodat meer pioniersplekken van start kunnen gaan, dit gebeurt onder andere als adviseur van de Commissie Haags Pionieren en als adviseur van de AK;
- het herkennen van potentiële pioniers(teams), kansen voor nieuwe pioniersplekken en het omzetten van deze kansen in concrete plannen en actie;
- het stimuleren van warme relaties tussen bestaande gemeenten en pioniersplekken;
- het waarborgen van de verbinding tussen het landelijke en het stedelijke pioniersbeleid;
- begeleiding, steun en training van de pioniers(teams) in Den Haag;
- teams steunen en sturen bij het opstellen van begrotingen en monitoring van financiën;
- het begeleiden en sturen van evaluatieprocessen en besluitvorming rond het pionieren;

De pionierbegeleider werkt vooral vanuit huis of is actief in de stad, in gesprek met betrokkenen bij het pionieren.

Gevraagde competenties

Voor deze veelzijdige functie zijn de volgende competenties en eigenschappen gewenst:

- kennis van zaken op het vlak van theologie, missiologie en methodieken rond pionieren, hierbij is praktijkervaring een grote pre;
- ervaring met het opereren op bestuurlijk niveau in complexe organisaties;
- competenties rond coaching, trainingen en procesbegeleiding;
- is communicatief sterk en inspirerend, zowel mondeling als schriftelijk;
- kan omgaan met diversiteit, werkt verbindend en is in staat tot meerzijdige partijdigheid;
- in staat om processen rond evaluaties en financiën te begeleiden en te sturen;
- proactief, zelfstandig, fijngevoelig en inspirerend;
- betrokken lid van de Protestantse Kerk en bekend met kerkelijke structuren.

Wat we bieden

De Haagse Protestantse Gemeente biedt een jaarcontract voor 0,4 FTE aan. Er bestaat de intentie de samenwerking daarna voort te zetten. Daarbij is 2020 een belangrijk jaar voor evaluatie van dit beleid. De salariering valt in schaal 10 van de arbeidsvoorwaarden van de Protestantse Kerk.

Bijlage 2: Uitwerking financiële prognose

Kosten vier kleine pioniersplekken

De commissie stelt voor om het volgende subsidieschema als maximum te hanteren voor vier nieuw te starten kleine pioniersplekken in de periode tot en met 2020:

<i>Budget kleine pioniersplek</i>	Bijdrage PGG	Bijdrage landelijk	Totaal budget
Jaar 1	6.000	12.000	18.000
Jaar 2	6.000	12.000	18.000
Jaar 3	6.000	12.000	18.000
Jaar 4	6.000	12.000	18.000
Jaar 5	6.000	8.000	14.000
Jaar 6	6.000	4.000	10.000
Jaar 7	6.000	0	6.000
Jaar 8	3.000	0	3.000
Totaal	45.000	60.000	105.000

De landelijke bijdrage bestaat uit subsidies van de Dienstenorganisatie, van de Solidariteitskas en van de Maatschappij van Welstand. Deze landelijke bijdrage is onder voorbehoud.⁷ Pioniers kunnen – afhankelijk van de hoogte van het salaris – met deze budgetten maximaal één of twee dagen per week betaald aan de slag.

Kosten grote pioniersplek

De commissie stelt voor komende drie jaar ook één grote pioniersplek te starten, als uitzondering op de regel. Te denken valt aan een totaalbudget van minimaal € 45.000 per jaar in de eerste vier jaren en daarna aflopend (nog geen rekening houdend met bijdragen van fondsen). De landelijke kerk is bereid extra aan deze pioniersplek bij te dragen, mits zij de kwaliteit van het plan en de pionier ook bijzonder waardeert.

<i>Budget grote pioniersplek</i>	Bijdrage PGG	Bijdrage landelijk	Totaal budget
Jaar 1	25.000	20.000	45.000
Jaar 2	25.000	20.000	45.000
Jaar 3	25.000	20.000	45.000
Jaar 4	25.000	20.000	45.000
Jaar 5	20.000	10.000	30.000
Jaar 6	15.000	5.000	20.000
Jaar 7	10.000	0	10.000
Jaar 8	5.000	0	5.000
Totaal	150.000	95.000	245.000

Kosten bestaande pioniersplekken

De borging van de bestaande pioniersplekken is ook deel van de opdracht die de AK gaf aan de commissie. In het budget is daar ook rekening mee gehouden. Deze pioniersplekken beginnen in 2017 aan hun vierde pioniersjaar. De commissie stelt voor om – in afwachting van de inhoudelijke

⁷ Eind september 2016, als de kleine synode hierover beslist, is naar verwachting duidelijk of deze bijdragen beschikbaar zijn. Ook maken de genoemde organisaties een eigen afweging rond het al dan niet steunen van een pioniersplek. De ervaringen hiermee zijn tot nu toe positief.

afwegingen rond deze plekken – achtereenvolgens de volgende budgetten te reserveren voor deze plekken: € 15.000 in 2017, € 12.500 in 2018, € 7.500 in 2019, € 6.000 in 2020 en € 3.000 in 2021. De begrotingen van deze twee pioniersplekken voor na 2016 zijn nog niet afgerond, daarom zijn er nog nadere afwegingen te maken. Budgetten die momenteel beschikbaar zijn voor in Leven in Laak en MarcusConnect, kunnen met deze bijdrage vanuit de AK vrij komen te vallen.

Kosten pionierbegeleider

De aanstelling van een pionierbegeleider voor 0,4 FTE kost naar schatting € 26.000 per jaar. Dat is inclusief budgetten van € 1.000 voor reiskosten, € 500 voor deskundigheidsbevordering en € 500 als bijdrage aan faciliteiten (zoals een laptop en telefoonkosten).

Personele kosten (schaal 10.5)	€ 24.000
Reiskosten	€ 1.000
Deskundigheidsbevordering	€ 500
Faciliteiten	€ 500
Jaarlijkse kosten pionierbegeleider	€ 26.000

Als de AK akkoord gaat met de start van vijf nieuwe pioniersplekken, zoals geschetst in dit voorstel, dan is de landelijke kerk bereid om tot eind 2020 circa € 15.000 per jaar bij te dragen aan de kosten van deze pionierbegeleider (nadere invulling nog te bepalen). De landelijke kerk wil dan betrokken zijn bij wie wordt aangesteld en bij de jaarlijkse evaluatie van de progressie.

Egalisatiereserve

Gezien het wat grillige verloop van de uitgaven aan pionieren, is het voorstel een 'egalisatie-reserve pionieren' te vormen binnen de PGG, om te zorgen voor een gelijkmatig verloop van de kosten.

Totaaloverzicht kosten

Deze kosten gezamenlijk, geven het volgende totaaloverzicht van kosten voor de PGG:

	2016	2017	2018	2019	2020
Leven in Laak		15.000	12.500	7.500	6.000
MarcusConnect		15.000	12.500	7.500	6.000
Kleine pioniersplek 1		6.000	6.000	6.000	6.000
Grote pioniersplek 1			25.000	25.000	25.000
Kleine pioniersplek 2			6.000	6.000	6.000
Kleine pioniersplek 3				6.000	6.000
Kleine pioniersplek 4					6.000
Pionierbegeleider	0	11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal kosten PGG	0	47.000	73.000	69.000	72.000
<i>Egalisatiereserve pionieren</i>	<i>+ 50.000</i>	<i>+ 6.000</i>	<i>-20.000</i>	<i>-16.000</i>	<i>-19.000</i>
Kosten na egalisatie	50.000	53.000	53.000	53.000	53.000

De egalisatiereserve heeft na deze vijf jaren een saldo van € 1.000 positief.

Verplichtingen na 2020

Als er inderdaad 7 pioniersplekken ontstaan en in 2020 – om welke reden dan ook – wordt besloten het beleid rond pionieren abrupt te stoppen, dan is circa € 77.000 nodig om het beleid in twee jaar tijd af te bouwen. Er zijn dan nog verplichtingen richting pioniersteams die nagekomen moeten worden. In dit scenario wordt ervan uitgegaan dat na elk evaluatiemoment van een pioniersplek de steun direct wordt stopgezet. Dat heeft uiteraard grote negatieve gevolgen voor het pionieren. In dit scenario is uitgegaan van de volgende kosten:

	2021	2022	2023
Leven in Laak	3.000	0	0
MarcusConnect	3.000	0	0
Kleine pioniersplek 1	6.000	6.000	0
Grote pioniersplek 1	15.000	0	0
Kleine pioniersplek 2	0	0	0
Kleine pioniersplek 3	6.000	0	0
Kleine pioniersplek 4	6.000	6.000	0
Pionierbegeleider	26.000	0	0
Totaal kosten PGG	65.000	12.000	0

Stel dat ervoor gekozen zou worden om na 2020 geen nieuwe plekken meer te steunen en wél de steun aan bestaande pioniersplekken door te zetten, dan dalen de kosten van € 81.000 in 2021 (inclusief € 26.000 voor de pionierbegeleider) naar € 3.000 in 2027. De pionierbegeleider stopt in dit scenario eind 2022. Pioniersplekken blijven dan gedurende 8 jaar financiële steun krijgen, in een reguliere afbouwende reeks. De totale kosten van dit scenario in de periode van 2020 tot en met 2027 bedragen circa € 253.000.

Het is geenszins dat we de AK willen aanmoedigen om per 2020 voor stopzetting van het pionieren te kiezen. Deze getallen geven wel zicht op de verplichtingen na 2020 in het geval de AK het pionieren de ruimte geeft zoals voorgesteld.